

Antonín Shejbal: K otázce diversity hodnotových orientací aktérů

Práce sleduje téma u nás sice již několikrát zpracované, nicméně důležité a díky použité datové bázi inovativní. Metodou sekundární analýzy výzkumů Aktér se snaží explorativně rekonstruovat obsah hodnotových baterií, přičemž se nespokojuje pouze s identifikací faktorů či dimenzí, ale usiluje i o tvorbu typologie. Cenným výsledkem je pak zhodnocení její stability a nástin vývojových tendencí. Analýza je přiměřeně zasazena do teoretického rámce, který rekapituluje základní přístupy. Činí tak velmi kultivovaně a bez zbytečných oklik: práce se od počátku dobře čte, vhodně využívá poznámek a je logicky strukturovaná.

Co snad v teoretickém úvodu může trochu chybět, je „obligatorní“ zmínka o Parsonsově důrazu na hodnoty. Ale tato absence zvolenou koncepcí nezpochybňuje, ostatně autorovi o úplnou historickou rekapitulaci nejde a Parsonse zmiňuje v souvislosti s Rokeachem (17). U Schwartze autorovi unikla nejnovější a zajímavá analýza v diplomové práci J. Bakalové, která (rovněž!) ukázala jisté problémy se stabilitou dat (v ČR).

Práce je metodologicky dobře založena a zdůvodněna, autor se úspěšně vyrovnal s celou řadou nástrah. V interpretaci dat sice může někomu vadit až příliš rychlý přechod k explanačním hypotézám či komentářům (49-54), některé postřehy jsou však zajímavé a celkové zhodnocení (54) docela trefné. Také poznámka o možném vlivu výběru je chytrá, na druhou stranu by bylo možno s daty více experimentovat, např. určit napevno počet faktorů na úkor maxima vysvětlené variance, anebo uvažovat o vlivu metody rotace (57). U druhého faktoru na s. 61 bych preferoval užití labelu „ukotvenost“ (autor tuto možnost následně připouští). Posuny identifikované u nejnovější typologie by bylo možno interpretovat i jako signály sociální anomie.

Čtenáře nakonec trochu překvapí, že v práci není uveden podíl zastoupení jednotlivých typů, což by v jednotlivých letech pomohlo sledovat případné „přesuny“ mezi typy. K tomu by se autor mohl u obhajoby vyjádřit. Je také trochu škoda, že ke srovnání výsledků s úvodními teoriemi dochází jen příležitostně.

Práce je napsána pěkně a srozumitelně, lze najít jen několik méně povedených drobností (druhý odstavec na s.6, příčestí na s.42, resignace -47). Na s.18 byla zřejmě míněna škála Likertova.

Celkově se práce jeví jako zajímavá, přináší totiž nové poznatky. Ukazuje, že i ad hoc koncipované výzkumy hodnot mohou nabízet užitečné výsledky, jakkoli jejich zpracování vyžaduje určitou obratnost. Tu autor prokázal, a naplnil tak cíle své práce. Ta splňuje všechny nároky, může být podrobena obhajobě a s ohledem na dosažené výsledky může aspirovat třeba i na nejvyšší ohodnocení.